

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2013-11-28

Promemorian Vissa skollagsfrågor – del I (U2013/6278/S)

Remiss från Kommunstyrelsen, Dnr 001-1596/2013.

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remissen (omedelbar justering).

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

IngMarie Lindgren
avdelningschef

Sammanfattning

I januari 2013 utsåg Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utarbeta förslag till vissa ändringar av skollagen. Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna i skollagen, särskilt till de delar som förtydligar kommunernas resursfördelning utifrån barnens olika förutsättningar och behov. Detta gäller även förtydligandet av förskolechefens ansvar för att fördela resurser utifrån barnens förutsättningar och behov. Förvaltningen delar promemorians bedömning om att förslagen inte kommer att få ekonomiska eller några andra konsekvenser för förskoleverksamheten. Förvaltningen vill dock poängtera att förslaget att göra undantag för förskollärare i fristående förskolor med waldorfpedagogisk inriktning från skollagens krav på legitimation och behörighet inte är att förorda. Förvaltningen ställer sig kritisk till detta förslag då det äventyrar att underminera trovärdigheten i reformen gällande legitimationskrav.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för förskola, fritid och kultur.

Bakgrund

Den nu gällande skollagen (2010:800) trädde i kraft den 1 augusti 2010 och har tillämpats på utbildning och annan pedagogisk verksamhet från och med den 1 juli 2011. Skollagen är mycket omfattande och under den tid den hittills tillämpats har det uppmärksamats ett behov av att se över ett antal frågor i lagen. I januari 2013 utsåg Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utarbeta förslag till vissa ändringar av skollagen. Den aktuella remissen avser del ett av uppdraget som kommer att redovisas i två delar. Den del som nu behandlas avser resursfördelning, lärare och förskollärare i fritidshem respektive förskolor med waldorfpedagogisk inriktning, skolans kompensatoriska uppdrag avseende elever med funktionsnedsättning, färdighetsprov i musik från och med förskoleklassen, modersmålsundervisning för barn som tillhör någon av de nationella minoriteterna, betygssättning i ämnen som inte har avslutats samt justering av vissa bestämmelser om interkommunal ersättning.

Sammanfattning av remissen

Resursfördelning

Enligt förslaget ska det förtydligas i skollagen att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det ska också förtydligas i lagen att även rektorn och förskolechefen, inom sina givna ramar, har ansvar för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Lärare i fritidshem och förskollärare i förskolor med waldorfpedagogisk inriktning

Förskollärare i fristående förskolor med waldorfpedagogisk inriktning ska undantas från skollagens krav på legitimation och behörighet. Trots att dessa förskollärare inte är behöriga eller har legitimation ska de således få bedriva och ansvara för undervisning samt få anställas i skolväsendet utan tidsbegränsning.

I regeringens proposition Vissa skolfrågor (prop. 2012/13:187) föreslås att lärare som saknar legitimation och behörighet ska få

bedriva och ansvara för undervisning i fritidshem samt anställas utan tidsbegränsning om de har viss utbildning. Här föreslås att lärare i fritidshem med enskild huvudman ska undantas från de i propositionen föreslagna utbildningskraven, om verksamheten har waldorfpedagogisk inriktning.

Skolans kompensatoriska uppdrag avseende elever med funktionsnedsättning

Skolans kompensatoriska uppdrag ska förtydligas genom att det i skollagen ska anges att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskraven, ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen.

Färdighetsprov i musik från och med förskoleklassen

Det ska bli möjligt för huvudmän att använda tester och prov för antagning eller urval till förskoleklassen och årskurs 1-3 i grundskolan. Användandet ska begränsas till utbildningar som kräver särskilda färdigheter i musik och får inte utgöra villkor för fortsatt utbildning vid en viss skolenhet eller i den elevgrupp eleven tillhör. Elever som med stöd av sådana tester tagits in i förskoleklass ska inte få testas på nytt inför årskurs 1. Reglerna ska få innebära att elevers rätt till placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts. I likhet med vad som gäller från och med årskurs 4 i grundskolan ska det krävas särskilda skäl med hänsyn till utbildningens innehåll och inriktning för att huvudmannen ska få anordna tester och prov. Statens skolinspektion ska fatta beslut efter ansökan från huvudmannen.

Modersmålsundervisning för barn som tillhör någon av de nationella minoriteterna

Kraven på att en av vårdnadshavare till en elev som hör till någon av de nationella minoriteterna har det aktuella språket som modersmål samt att en sådan elev har grundläggande kunskaper i språket ska inte längre gälla som förutsättning för rätt till modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan samt sameskolan.

I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska kravet på att en vårdnadshavare har det aktuella språket som modersmål inte längre gälla som förutsättning för rätt till modersmålsundervisning för elever som hör till någon av de

nationella minoriteterna. Kravet på att elevens ska ha goda kunskaper i det aktuella språket ligger kvar på gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Betygsättning i ämnen som inte har avslutats

Det ska förtydligas i skollagen att betyg i ett ämne som inte har avslutats ska sättas om eleven har fått undervisning i ämnet den aktuella terminen. Det innebär att betyg inte ska sättas i ämnen som eleven inte fått undervisning i, t.ex. på grund av att det inte ges undervisning i ämnet under samtliga terminer eller att eleven har anpassad studiegång.

Justering av vissa bestämmelser om interkommunal ersättning

Två paragrafhänvisningar i bestämmelserna om interkommunal ersättning för elever i grundskolan och i grundsärskolan ska justeras så att de aktuella bestämmelserna om interkommunal ersättning motsvara vad som gällde för grundskolan enligt 1985 års skollags (1985:1 100).

Konsekvensutredning

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen om resursfördelning, rektors respektive förskolechefens ansvar och skolans kompensatoriska uppdrag gällande elever med funktionsnedsättning innebär förtydliganden av vad som redan följer av skollagen och läroplanerna. De har därmed inga ekonomiska konsekvenser för vare sig staten, kommunerna eller huvudmännen.

Förslagen gällande verksamheterna med waldorfpedagogisk inriktning bedöms underlätta för de aktuella huvudmännen att följa skollagen och de kan inte antas få några ekonomiska konsekvenser.

Huvudmännen får själva avgöra om de vill ansöka om att anordna färdighetsprov. Förslagen bedöms därför inte ha några ekonomiska konsekvenser för huvudmännen.

Förslagen gällande minoritetsspråk innebär att fler elever blir berättigade till modersmålsundervisning och antalet elever som deltar i undervisningen kommer sannolikt också att öka, vilket medför ökade kostnader för huvudmännen. Kostnaden är i första hand knuten till antalet undervisningsgrupper, inte till antalet elever. Det kan därmed antas att kostnadsökningen inte är proportionerlig i förhållande till det ökade antalet elever. Ett större antal elever bör möjliggöra större undervisningsgrupper än

i dag. Eftersom kommunerna är huvudmän för grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och dessutom skyldiga att betala tilläggsbelopp för elever i fristående grund- och grundsärskolor som ska erbjudas modersmålsundervisning kommer den största delen av kostnadsökningen att falla på kommunerna. För denna kostnadsökning ska kommunerna kompenseras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Förslagen gällande förtydligande när betygssättning ska ske innebär inte några utökade åligganden för huvudmännen och får därmed inga ekonomiska konsekvenser.

Kommunerna ges utrymme att själva komma överens om vilken ersättning som ska lämnas för elever som, med stöd av en sådan överenskommelse som avses i skollagen, tas emot i en annan kommuns grundskola eller grundsärskola. Eftersom elevens utbildning kommer att bekostas av hemkommunen oavsett om eleven går i hemkommunens skola eller utnyttjar sin rätt att gå kvar i en annan kommuns skola bedöms förslagen inte ha några kostnadskonsekvenser.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslagen om resursfördelning, stöd till elever med funktionsnedsättning och betygssättning innebär förtydliganden av vad som redan följer av skollagen eller andra författningar. De kan därmed inte anses få några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Förslagen gällande lärare och förskollärare i fritidshem respektive förskolor med waldorfpedagogisk inriktning rör inte kommunal verksamhet. Och har således inte några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Inte heller förslagen om användande av färdighetsprov som urvalsinstrument i förskoleklassen och i årskurs 1-3 har några sådana konsekvenser.

Förslaget om att ta bort kraven på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål i fråga om elever som hör till någon av de nationella minoriteterna samt kravet i de obligatoriska skolformerna på att dessa elever ska ha grundläggande kunskaper i språket innebär att kommunernas skyldighet att erbjuda elever modersmålsundervisning utvidgas. Med hänsyn till intresset av att ge fler barn som hör till de nationella minoriteterna tillgång till modersmålsundervisning och att därmed stärka dessa elevers rätt till sådan undervisning får utvidgningen av kommunernas

skyldigheter anses vara proportionell i förhållande till syftet med densamma.

Förslagen innebär att kommunerna i vissa fall ges utrymme att själva komma överens om vilken ersättning som ska lämnas för elever som tas emot i en annan kommuns skola. Det krav som i dag gäller på att elevens hemkommun i dessa fall ska ersätta den mottagande kommunen för kostnaderna för elevens utbildning bör i stället gälla i fall där en elev utnyttjar sin rätt att gå kvar det sista året i grundskolan eller grundsärskolan i en annan kommun än hemkommunen, trots att de förhållanden som låg till grund för mottagandet förändrats under föregående år. I det sist nämnda fallet inskränks den kommunala självstyrelsen. För grundskolans del motsvarar förslagen vad som gällde enligt 1985 års skollag. Vad gäller grundsärskolan innebär förslagen att samma regler för interkommunal ersättning gäller vid mottagande i grundsärskolan som i grundskolan. Förändringarna motiveras av att paragrafhänvisningarna i skollagens bestämmelser om interkommunal ersättning sannolikt är felaktiga. Vad gäller grundskolan var ingen ändring avsedd och vad gäller grundsärskolan var avsikten att samma regler om interkommunal ersättning skulle gälla som vid mottagande i grundskolan. Mot denna bakgrund får den inskränkning i den kommunala självstyrelsen som förslagen innebär anses vara proportionell i förhållande till syftet med densamma.

Konsekvenser för enskilda huvudmän

Förslagen antas leda till positiva konsekvenser för de enskilda huvudmän som driver förskolor och fritidshem med waldorfpedagogisk inriktning, eftersom förslagen innebär lättnader i fråga om vem som får bedriva och ansvara för undervisningen. Förslagen om resursfördelning och om skolans kompensatoriska uppdrag innebär förtydliganden och bedöms förstärka genomslaget för principen om lika villkor. Förslagen avseende modersmålsundervisning innebär en viss ökning av kostnaderna men dessa kostnader täcks av tilläggsbelopp från kommunerna. Förslagen i promemorian bedöms inte innebära någon sådan reglering som medför ökad administrativ börda för enskilda huvudmän.

Konsekvenser för barn och elever

Samtliga förslag i promemorian är utformade utifrån perspektivet om barnets bästa. De förtydliganden som föreslås när det gäller

resursfördelning och skolans kompensatoriska uppdrag i förhållande till elever med funktionsnedsättning bedöms på olika sätt få positiva konsekvenser för möjligheten för eleverna att nå kravnivån för godkända resultat för de olika utbildningarna inom skolväsendet. Förslagen om att ta bort kraven på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål i fråga om elever som hör till någon av de nationella minoriteterna samt att sådana elever ska ha grundläggande kunskaper i språket bedöms få positiva konsekvenser för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna. För dessa elever innebär förslaget en möjlighet att lära sig det språk som talas av den nationella minoritet som de tillhör.

Konsekvenser för jämställdhet och integration

Förslagen bedöms inte ha några negativa konsekvenser vare sig för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen eftersom de förändringar i regelverket som föreslås ska gälla på samma sätt i förhållande till alla barn och elever, oavsett kön eller bakgrund. Förslagen innebär i stället att regelverket förtydligas vilket i sin tur ska leda till att alla barn och elever ges likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål.

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen får inga konsekvenser i förhållande till EU:s regelverk.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit del av ”Promemorian Vissa skollagsfrågor – del 1 (U2013/6278/S)”.

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna i skollagen, särskilt till de delar som förtydligar kommunernas resursfördelning utifrån barnens olika förutsättningar och behov. Detta gäller även förtydligandet av förskolechefens ansvar för att fördela resurser utifrån barnens förutsättningar och behov.

Förvaltningen delar promemorians bedömning om att förslagen inte kommer att få ekonomiska eller några andra konsekvenser för förskoleverksamheten.

Förvaltningen vill dock poängtera att förslaget att göra undantag för förskollärare i fristående förskolor med waldorfpedagogisk inriktning från skollagens krav på legitimation och behörighet

inte är att förorda. Förvaltningen ställer sig kritisk till detta förslag då det äventyrar att underminera trovärdigheten i reformen gällande legitimationskrav. Detta kan även innebära en risk att fristående verksamheter med andra inriktningar inom förskolan kommer att ställa samma typ av krav på undantag i skollagen.

Likvärdigheten för alla medborgare enligt principerna i kommunallagen kan komma att påverkas om det inte ställs samma formella krav och krav på kvaliteten på all förskoleverksamhet. Förvaltningen håller således inte med om promemorians slutsats att förslagen inte skulle påverka det kommunala självstyret.

Om fristående förskolor med waldorfpedagogisk inriktning undantas från kravet på legitimerade förskollärare bör en rimlig konsekvens av detta bli att föräldrar som erbjuds plats i en verksamhet med waldorfpedagogisk inriktning ska kunna tacka nej till platsen och ändå ha kvar sin barnomsorgsgaranti.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen godkänner och överlämnar detta tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remissen ”Promemorian Vissa skollagsfrågor – del 1 (U2013/6278/S)”.
